

Чим небезпечні «дитячі» інфекційні захворювання для дорослих

Кір, краснуха, епідемічний паротит, вітряна віспа, кашлюк — інфекційні захворювання, на які зазвичай хворіють діти дошкільного віку. Та нині лікарі все частіше діагностують їх у дорослих. У них такі захворювання протікають тяжче, ніж у дітей, і часто спричиняють ускладнення, небезпечні для життя. Дізнайтесь, як запобігти «дитячим» інфекційним захворюванням у дорослих

Щоб сформувати стійкий імунітет до збудників інфекційних захворювань у дітей, їм роблять щеплення. Утім що старшою стає людина, то слабша пам'ять її імунних клітин, які виробляють специфічні антитіла під час зустрічі з «дитячою» інфекцією. До того ж часті гострі респіраторні вірусні інфекції та хронічні захворювання з віком послаблюють здатність імунної системи боротися зі збудниками.

Тяжкість перебігу «дитячих» інфекційних захворювань у дорослих обумовлена сенсibiliзацією, алергійною перебудовою організму та наявністю супутньої патології.

Кір

Людина дуже сприйнятлива до вірусу кору: кожен, хто контактує з ним, може інфікуватися. Навіть щеплення не убезпечує: можуть виникати легкі й атипові форми захворювання.

Основна причина збільшення кількості хворих — відмова значної кількості людей від вакцинації. Аби запобігти поширенню інфекції, мають бути щеплені не менше 97% населення.

У дорослих виникають такі самі **симптоми кору**, що і в дітей:

- запалення верхніх дихальних шляхів та зовнішньої білкової оболонки ока;
- плями Бельського-Філатова-Копліка — оточені червоним вінчиком сірувато-білі плями на слизових оболонках щік, губ і ясен;
- плямисто-папульозне висипання на шкірі: спершу на обличчі й шиї, потім на тулубі, руках, стегнах та нижніх кінцівках;
- світлобоязнь.

Утім перебіг кору в дорослих має певні особливості. Зокрема, до симптомів, які є лише у дорослих, належать:

- підвищення температури тіла до 40,0 °С;

- сильна інтоксикація організму;
- нежить;
- помірне запалення зовнішньої білкової оболонки ока (з першого дня).

Щеплення дорослого від вітряної віспи

Особам, які не хворіли в дитинстві, і тим, хто належить до групи ризику щодо розвитку важких форм захворювання, радять зробити щеплення. На території України зареєстровано кілька вакцин як для планової, так і для екстреної вакцинації. Вони формують в організмі людини стійкий і тривалий імунітет

Запалення верхніх дихальних шляхів обмежується лише почервонінням задньої стінки глотки. Висипання на шкірі виникає пізніше, ніж у дітей. Воно рясне, на багатьох ділянках зливається, іноді з геморагічним компонентом. Плями Бельського-Філатова-Копліка зберігаються до другого дня періоду висипань. У дорослих також можливі діарея і біль у животі.

Вірус кору значно ослаблює імунну систему людини. Це може призвести до приєднання вторинної інфекції, яка спричиняє тяжкі **ускладнення**, як-от:

- пневмонія з ураженням плеври;
- енцефаліт;
- підгострий склерозуючий паненцефаліт;
- серозний менінгіт;
- гнійний отит.

Із вірусом кору лікарі асоціюють також розвиток у дорослих системного червоного вовчака, хвороби Педжета, розсіяного склерозу, гломерулонефриту. Особливо небезпечний кір для вагітних, оскільки спричиняє викидні або передчасні пологи. Дитина може народитися з дефіцитом маси тіла і навіть із вродженими вадами розвитку.

Краснуха

Для перебігу краснухи у дорослих характерне тривале підвищення температури тіла до 39,5 °С. Збити таку температуру складно. У 90% випадків хворого супроводжують напади сильного головного болю.

Дрібне **плямисте висипання** на розгинальних поверхнях кінцівок, спині й сідницях у дорослих виникає пізніше. На спині й сідницях воно зливається, утворюючи ділянки, що нагадують еритему.

Частим характерним для краснухи ускладненням, зазвичай у жінок, є запалення дрібних суглобів кистей, рідше колінних і ліктьових суглобів. Зрідка це захворювання **спричиняє**:

- міокардит;
- енцефаліт;
- енцефаломієліт;
- менінгоенцефаліт.

У разі **приєднання вторинної інфекції** захворювання ускладнюється пневмонією, отитом, ангіною. Можливий геморагічний синдром — крововиливи в шкіру та слизові оболонки, кровотечі різних локалізацій.

Якщо на краснуху захворіє вагітна, то вона інфікує плід з імовірністю 90%.

Захворювання краснухою на третьому-четвертому тижні вагітності зумовлює у дитини вроджені вади розвитку в 60%, а на тринадцятому-шістнадцятому тижні — у 7% випадків. Дитина може народитися з порушеннями слуху, одно- або двобічною катарактою, вадами серця, мікроцефалією, анемією, гіперкінезами, спастичними паралічами та парезами. Діти із вродженою краснухою можуть переносити вірус до трьох років після народження.

У разі краснухи, виявленої на шістнадцятому тижні, і за підозри на інфікування плоду лікарі рекомендують перервати вагітність.

Епідемічний паротит

До вірусу епідемічного паротиту сприйнятливі 50% дорослого населення. Однак невакциновані ризикують захворіти найбільше.

Про високий ступінь контагіозності епідемічного паротиту свідчить те, що у 80-85% дорослих, навіть тих, хто стверджує, що не хворів і не щеплювався, виявляють специфічні антитіла.

Інтенсивність прояву симптомів та розвиток ускладнень епідемічного паротиту в дорослих залежить від стану імунної системи та ступеня розвитку запального процесу. При цьому чоловічий організм чутливіший до збудника захворювання, ніж жіночий.

Основні симптоми епідемічного паротиту в дорослих:

- температура тіла до 40,0 °С;
- двобічне збільшення привушних слинних залоз;
- збільшення підщелепних і під'язикових слинних залоз;
- біль під час жування.

50 %

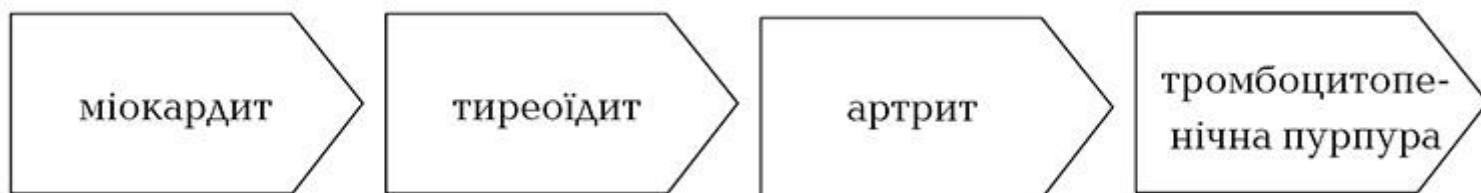
дорослого населення сприйнятливі до вірусу епідемічного паротиту

Набряк підшкірної клітковини навколо привушних слинних залоз іноді поширюється на шию. У дорослих він зберігається довше, ніж у дітей — понад два тижні.

Тропність вірусу епідемічного паротиту до залозистої та нервової тканин обумовлює **розвиток ускладнень** захворювання. У чоловіків може розвинути орхіт, у жінок — оофорит, бартолініт, мастит. Панкреатит іноді може бути єдиним симптомом епідемічного паротиту. Орхіт же загрожує чоловікам порушенням статевих функцій і безпліддям.

Панкреатит виникає у 50% хворих; паротитний орхіт — у 30-40% хворих чоловіків; мастит — у 30% хворих жінок; серозний менінгіт — у 5-20% хворих.

Також епідемічний паротит зумовлює ускладнення, як-от:

У вагітних вірус епідемічного паротиту може призвести до викидня, інфікування плода, іноді — до розвитку в дитини вродженого фіброеластозу ендокарду.

Вітряна віспа

962

випадки захворювань на кір зафіксовано в Україні від початку 2017 року (дані подано за moz.gov.ua станом на 04.07.2017)

Дорослих вірус *varicella zoster*, що є збудником вітряної віспи, вражає приблизно у 2% випадків. Серед хворих переважають чоловіки віком 18-23 роки.

Імовірність трагічних наслідків у разі захворювання на вітряну віспу в дорослих у 30-40 разів вища, ніж у дітей віком від п'яти до дев'яти років.

На початку захворювання **температура тіла сягає 40,0 °С**, що часто супроводжується симптомами загальної інтоксикації (нудотою, блюванням та ін.). Також характерне збільшення лімфатичних вузлів.

Висипання виникає набагато пізніше початку захворювання й може безладно поширюватися на будь-яких ділянках тіла — на слизових оболонках верхніх дихальних шляхів, ротовій порожнині, долонях і підшвах, статевих органах. Воно рясне й різноманітне — пляма, папула, везикула. У хворих з імунодефіцитом **виникають висипання**, як-от:

- пустульозні — везикули перетворюються на пустули;
- бульозні — з'являються пухирі діаметром до 2-3 см із каламутним вмістом;
- геморагічні — з кров'янистим вмістом.

Скоринки підсихають і відриваються набагато довше, почасти залишають після себе рубці. Період висипань у дорослих триває довше, ніж у дітей, — понад 10 днів.

Вірус може спричинити герпетичні **ураження дихальної та нервової систем** — ларингіт, трахеїт, енцефаліт, менінгіт, кісти головного мозку. У разі поширення збудника організмом розвиваються нефрит, гепатит, міокардит, артрит. Особливу небезпеку захворювання становить для осіб з імунодефіцитом та захворюваннями крові.

Кашлюк

До 90-х років ХХ століття кашлюк вважали «дитячим» захворюванням. Нині ж на кашлюк хворіють як діти, так і дорослі. Однак відрізнити захворювання в останніх вдається рідко. Адже воно перебігає **за типом бронхіту** без характерного нападоподібного кашлю, який посилюється вночі та вранці. Через це хворі рідко звертаються до лікаря.

Дорослі з недиагностованим кашлюком — основне джерело інфекції для дітей.

Ускладнення можливі в людей з ослабленим імунітетом, вагітних жінок та літніх людей. Частим **ускладненням кашлюку є пневмонія**. Розвивається вона внаслідок приєднання вторинної інфекції. Наслідками болісних нападів сильного кашлю можуть стати червні грижі.

Отже, якщо у когось із пацієнтів виявили одне з вказаних «дитячих» інфекційних захворювань, йому терміново потрібно звернутися до лікаря-інфекціоніста. Це дасть змогу запобігти подальшому поширенню інфекції та вберегти пацієнта від небезпечних ускладнень. Обов'язково порекомендуйте хворому під час лікування дотримуватися рекомендацій лікаря. Адже значна частина ускладнень у дорослих розвивається внаслідок недотримання постільного режиму та звички переносити хворобу «на ногах». Але навіть для здорових пацієнтів стане у пригоді пам'ятка щодо того, як уберегтися від «дитячих» інфекційних захворювань .

Пам'ятка

Як дорослим уберегтися від «дитячих» інфекційних захворювань

- Якщо ви нещеплені й не хворіли в дитинстві на те чи те «дитяче» інфекційне захворювання, дотримуйтеся термінів щеплення дітей відповідно до Календаря профілактичних щеплень в Україні. Адже здорові діти — здорові й дорослі.
- Порадьтеся із лікарем-інфекціоністом щодо введення вам імуноглобуліну або вакцини в разі контакту із хворим. Екстрена профілактика не гарантує 100% захисту від інфікування, але в разі розвитку захворювання полегшує його перебіг.
- Якщо ви вирішили зробити щеплення від «дитячого» інфекційного захворювання, то спершу здайте аналіз для виявлення антитіл до нього. Адже людина може перехворіти прихованою формою захворювання і не знати про це.
- За можливості обмежте контакти із хворим. Під час догляду за ним одягайте медичну або марлеву маски.
- Частіше провітрюйте приміщення як на роботі, так і вдома.
- Зміцнюйте місцевий та загальний імунітет загартуванням та заняттями фізичною культурою.
- Вживайте продукти харчування, багаті на вітаміни С та групи В, селен і цинк.